

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти

Кафедра товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

підпис

Г.О.Бірта

ініціали, прізвище

«_26_» _____ червня _____ 2025_ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни _____ «Технічні засоби митного контролю»_
освітня програма/спеціалізація _____ «Товарознавство та експертиза в митній справі»_
спеціальність _D7_ «Торгівля» _____
(код) (назва спеціальності)
галузь знань _____ D _____ Бізнес, адміністрування та право _____
(код) (назва галузі знань)
ступінь вищої освіти _____ магістр _____
(бакалавр, магістр, доктор філософії)

Робоча програма навчальної дисципліни «Технічні засоби митного контролю» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи
Протокол від «_26_» _____ червня _____ 2025__ року № _12_

Полтава _2025__

Укладач: Рачинська З. П., старший викладач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі», спеціальності D7 «Торгівля» ступеня магістр

(підпис)

А. С. Ткаченко____
(ініціали, прізвище)

«_26_»__06__2025_ року

ЗМІСТ

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання	4
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни	5
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни	6
Розділ 5. Система оцінювання знань студентів	9
Розділ 6. Інформаційні джерела	10
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни	10

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни Технічні засоби митного контролю

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	<i>Пререквізити:</i> Експертиза дорогоцінних металів, коштовного каміння та культурних цінностей, Експертиза отруйних та вибухових речовин, Митна справа <i>Постреквізити:</i> Декларування товарів, Експертиза в митній справі та міжнародній торгівлі, Міжнародна торгівля		
Мова викладання	Українська		
Статус дисципліни: вибіркова			
Курс/семестр вивчення		1 курс, 2 семестр	
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів		5 кредити /2 модулі	
Денна форма навчання:			
Кількість годин: – загальна кількість: <u>150</u> .			
- лекції: 12			
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 28			
- самостійна робота: 110			
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): ПМК			
Заочна форма навчання			
Кількість годин: – загальна кількість: <u>150</u> .			
- лекції: 2 семестр <u>6</u> .			
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 2 семестр <u>4</u> .			
- самостійна робота: <u>140</u> .			
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): ПМК			

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Метою навчальної дисципліни «Технічні засоби митного контролю» є формування у здобувачів вищої освіти цілісного комплексу теоретичних знань і практичних умінь щодо призначення, класифікації, технічних характеристик та особливостей застосування сучасних технічних засобів митного контролю, що використовуються для виявлення товарів, предметів і речовин, переміщення яких через митний кордон України обмежено або заборонено.

Дисципліна спрямована на:

- засвоєння принципів побудови, функціонування та експлуатації технічних засобів митного контролю (рентгенотелевізійних установок, сканувальних систем, металодетекторів, інспекційно-доглядових комплексів, приладів радіаційного контролю, засобів виявлення наркотичних та вибухових речовин тощо);
- формування розуміння можливостей і обмежень використання технічних засобів у різних видах митного контролю;
- набуття навичок проведення технічної інтерпретації зображень, аналізу даних, виявлення ризиків та ідентифікації потенційних порушень митного законодавства;
- розвиток компетентностей щодо вибору оптимальних технічних засобів у конкретних митних ситуаціях, з урахуванням чинного законодавства, міжнародних стандартів та вимог безпеки;
- ознайомлення з тенденціями розвитку сучасних інспекційних технологій, інноваційними рішеннями та перспективами їх застосування в митній справі;
- формування відповідального ставлення до безпечної експлуатації технічних засобів, дотримання процедур, норм охорони праці та радіаційної безпеки.

Загалом дисципліна має забезпечити підготовку фахівців, здатних професійно, ефективно та безпечно застосовувати технічні засоби митного контролю у практичній діяльності, приймати обґрунтовані рішення та мінімізувати ризики у сфері митної безпеки.

Таблиця 2 – Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
ПР07. Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень. ПР12. Вміти глибоко аналізувати проблеми та розв'язувати складні завдання у галузі митної справи.	К 7. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності К 12. Здатність демонструвати поглиблені знання та розв'язувати складні завдання у галузі митної справи.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Методи та технічні засоби для контролю об'єктів перевезень, пошуку і виявлення предметів контрабанди

Тема 1. Митний контроль. Організація митного контролю

Сутність, завдання та принципи митного контролю. Нормативно-правові засади здійснення митного контролю. Організаційна структура митних органів. Форми контролю та їх взаємодія. Роль технічних засобів у підвищенні ефективності митного контролю.

Тема 2. Методи митного контролю

Перелік та характеристика методів митного контролю: документальний, візуальний, ідентифікаційний, фізичний, технічний, митний огляд, сканування, зважування, лабораторний контроль. Ризик-орієнтований підхід у виборі методів.

Тема 3. Класифікація, загальна характеристика і вимоги до ТЗМК

Поняття ТЗМК, класифікація за принципом дії та призначенням. Основні технічні параметри ТЗМК. Загальні вимоги: безпечність, точність, надійність, інформативність, ергономічність, мобільність, відповідність міжнародним стандартам.

Тема 4. Рентгенівські апарати, що використовуються для контролю в митній практиці

Рентгенотелевізійні системи, сканери багажу та вантажу, інтроскопи, інспекційно-доглядові комплекси. Принципи формування рентгенівського зображення, обробка та інтерпретація. Вимоги радіаційної безпеки.

Тема 5. Металодетектори

Ручні та аркові металодетектори, їх технічні особливості, режими роботи та сфери застосування. Виявлення зброї, металевих предметів, електронних пристроїв. Принципи електромагнітної індукції та методи калібрування.

Тема 6. Пошукові засоби митного контролю

Оглядові дзеркала, відеоендоскопи, акустичні та віброакустичні пристрої, інспекційні інструменти. Методи огляду важкодоступних місць. Детектори прихованих порожнин.

Тема 7. Дозиметри

Прилади для радіаційного контролю: індивідуальні дозиметри, радіометри, спектрометри. Виявлення радіоактивних матеріалів, нормативи контролю, принципи іонізуючого випромінювання.

Модуль 2. Технічні та хімічні засоби для виявлення та ідентифікації дорогоцінних металів, коштовних каменів, наркотичних і вибухових речовин, документів, грошових знаків та цінних паперів та інші групи ТЗМК

Тема 8. Електронні детектори матеріалів

Прилади для виявлення наркотичних, вибухових та хімічних речовин: іонно-рухливісні детектори, мас-спектрометри, електронні «носи». Особливості експрес-виявлення слідів небезпечних матеріалів.

Тема 9. Спеціальні засоби митного контролю

Системи відеоспостереження, технічні комплекси охорони, засоби огляду транспортних засобів, інспекційні мобільні групи, службові собаки у комплексі з технікою.

Тема 10. Хімічні експрес-аналізатори

Тест-системи та реактиви для швидкого визначення наркотичних, хімічних та вибухових речовин. Принципи роботи тестів, хімічні реакції, обмеження та достовірність.

Тема 11. Технічні засоби митного контролю носіїв інформації

Пристрої для виявлення цифрових носіїв, інструменти поверхневого аналізу, засоби комп'ютерної криміналістики. Виявлення прихованої інформації та модифікованих пристроїв.

Тема 12. Засоби зв'язку та захисту інформації

Системи внутрішнього та зовнішнього зв'язку митних підрозділів, службові радіостанції, зашифровані канали зв'язку. Засоби захисту службової інформації та протидії втручанню.

Тема 13. Засоби технічного забезпечення

Автотранспорт, портативні прилади, силові модулі, інструменти для організації митного огляду, освітлювальне обладнання. Технічні комплекти мобільних груп.

Тема 14. Ваговимірювальне устаткування

Електронні ваги, тензометричні системи, вагові комплекси для вантажних автомобілів. Методи визначення маси, точність та калібрування. Використання ваговимірювального обладнання для запобігання порушенням митних правил.

Розділ 4 Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4 – Тематичний план навчальної дисципліни Технічні засоби митного контролю

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Зміст тем	Кількість годин
Модуль 1. Методи та технічні засоби для контролю об'єктів перевезень, пошуку і виявлення предметів контрабанди					
Тема 1. Митний контроль. Організація митного контролю 1. Митний контроль та його основні завдання 2. Принципи здійснення митного контролю 3. Форми митного контролю, що використовуються в практиці митних органів 4. Органи уповноважені здійснювати митний контроль в Україні 5. Основні етапи організації митного контролю на кордоні 6. Роль технічних засобів у підвищенні ефективності митного контролю	2	Митний контроль та організація митного контролю 1. Проаналізувати алгоритм проведення митного контролю в конкретному пункті пропуску. 2. Визначити перелік технічних засобів, що застосовуються на різних етапах контролю. 3. Скласти схему організації роботи митного поста під час пікового навантаження. 4. Визначити ризики, що можуть виникнути під час організації контролю, та запропонувати методи їх мінімізації.	2	Підготувати доповіді на теми 1. Права та обов'язки митних органів з підтримки режиму в зонах митного контролю. 2. Права та обов'язки громадян, які перетинають митний кордон України.	6

Тема 2. Методи митного контролю 1. Основні методи митного контролю застосовуються митними органами 2. Документальна форма митного контролю 3. Особливості візуального та ідентифікаційного методів контролю 4. Фізичний огляд товарів і транспортних засобів	2	Методи митного контролю 1. Порівняти різні методи митного контролю та визначити їх ефективність у різних ситуаціях. 2. Визначити оптимальний метод контролю для конкретної моделюваної ситуації (навантаження транспорту, пасажирський огляд, експорт вантажів). 3. Проаналізувати взаємодію методів митного контролю в комплексі. 4. Побудувати алгоритм застосування комбінованих методів контролю.	2	Підготувати доповіді на теми 1. Існуючі способи зважування. 2. Порядок контролю документів. 3. Здійснення особистого огляду громадянина, особливості та застосування при цьому методів контролю. 4. Особливості використання кінологічного методу контролю.	9
Тема 3. Класифікація, загальна характеристика і вимоги до ТЗМК 1. Класифікації ТЗМК 2. Основні технічні характеристики ТЗМК 3. Вимоги які ставляться до ТЗМК щодо безпечності та надійності 4. Інформативність і точність технічних засобів митного контролю 5. Міжнародні стандарти які регулюють вимоги до ТЗМК	2	Класифікація, загальна характеристика і вимоги до ТЗМК 1. Класифікувати запропонований перелік технічних засобів за принципом дії та призначенням. 2. Визначити технічні вимоги до обраного ТЗМК та оцінити відповідність стандартам. 3. Проаналізувати інструкцію з експлуатації конкретного приладу з точки зору безпеки. 4. Визначити критерії ефективності роботи ТЗМК.	2	Підготувати доповіді на теми 1. Сучасні досягнення науки і техніки та їх використання у митному контролі. 2. Товари «групи ризику», що обов'язково піддаються лабораторним дослідженням при здійсненні митного контролю та оформленні товарів, які переміщуються через митний кордон України	8
Тема 4. Рентгенівські апарати, що використовуються для контролю в митній практиці 1. Принцип роботи рентгенотелевізійних систем 2. Типи рентгенівських апаратів які використовують у митній практиці 3. Об'єкти які найчастіше перевіряють за допомогою рентген-сканерів 4. Засоби радіаційного захисту які використовуються при роботі з рентген-системами	-	Рентгенівські апарати, що використовуються для контролю в митній практиці 1. Розшифрувати рентгенівське зображення (дати опис, визначити можливі ризики). 2. Порівняти два типи рентген-сканерів за технічними характеристиками. 3. Визначити допустимі дози випромінювання для персоналу та об'єктів. 4. Скласти алгоритм роботи з рентгенотелевізійною установкою під час огляду багажу.	2	Підготувати доповіді на теми 1. Безпечні методи роботи з рентген-апаратами. 2. Вимоги, що пред'являються до приміщення де стаціонарно експлуатується інтроскоп і як він встановлюється та заземлюється. 3. Дії, що забороняються обслуговуючому персоналу під час експлуатації інтроскопів.	9
Тема 5. Металодетектори 1. Фізичний принцип на якому працюють металодетектори 2. Види металодетектори які використовуються на кордоні 3. Фактори які впливають на чутливість металодетектора 4. Типи порушень які найчастіше виявляють за допомогою металодетекторів	-	Металодетектори 1. Визначити відмінності у роботі різних типів металодетекторів. 2. Скласти методику калібрування ручного металодетектора. 3. Розробити процедуру огляду пасажирів з використанням аркового металодетектора. 4. Проаналізувати ситуації помилкового спрацювання металодетектора.	2	Підготувати доповіді на тему 1. Методика огляду об'єктів із застосування металопашуків	5

Тема 6. Пошукові засоби митного контролю 1.Засоби які відносяться до пошукових 2. Використання відеоендоскопів та оглядових дзеркал 3. Прилади для виявлення прихованих порожнин 4.Обмеження які мають пошукові засоби	-	Пошукові засоби митного контролю 1.Розробити схему огляду транспортного засобу з використанням пошукових засобів. 2.Визначити переваги та недоліки різних типів відеоендоскопів. 3.Оцінити ефективність використання дзеркал та ендоскопів у різних оглядових ситуаціях. 4.Визначити методи виявлення прихованих порожнин у вантажному відсіку.	2	Підготувати доповіді на теми 1. Прилади нічного бачення. 2.Джерела світла.Призначення, конструктивні особливості	7
Тема 7. Дозиметри 1.Дозиметр і для чого він використовується 2.Види дозиметрів застосовуються на митниці 3.Відмінності між радіометрами та дозиметрами	-	Дозиметри 1.Визначити типи дозиметрів та їх призначення. 2.Провести вимірювання радіаційного фону за допомогою портативного дозиметра (модельована задача). 3.Порівняти результати двох різних дозиметрів. 4.Скласти інструкцію безпечної роботи з радіаційними приладами.	2	Підготувати доповіді на теми 1.Загальні відомості про радіоактивне випромінювання та радіаційний контроль. 2.Класифікація дозиметричної апаратури. 3.Характеристика дозиметрів.	9
Модуль 2. Технічні та хімічні засоби для виявлення та ідентифікації дорогоцінних металів, коштовних каменів, наркотичних і вибухових речовин, документів, грошових знаків та цінних паперів та інші групи ТЗМК					
Тема 8. Електронні детектори матеріалів 1. Види електронних детекторів матеріалів використовуються в митній сфері 2. Принцип роботи іонно-рухливісних детекторів 3.Речовини які найчастіше виявляють електронні детектори 4. Фактори які впливають на точність роботи електронних детекторів	2	Електронні детектори матеріалів 1.Ознайомитися зі схемою роботи іонно-рухливісного детектора та змоделювати процес аналізу. 2.Визначити різницю між електронними детекторами наркотиків та вибухових речовин. 3.Проаналізувати типові помилки при використанні електронних детекторів. 4.Розробити алгоритм експрес-аналізу зразка.	2	Підготувати доповіді на теми 1.Відомості про дорогоцінні метали, як предмети потенційної контрабанди. 2.Загальні відомості про найбільш розповсюджені наркотичні речовини. 3.Групи наркотичних речовин.	8
Тема 9. Спеціальні засоби митного контролю 1. Технічні засоби які належать до спеціальних 2. Функції які виконують системи відеоспостереження на митниці 3.Вимоги які ставляться до спеціальних засобів безпеки	2	Спеціальні засоби митного контролю 1.Проаналізувати ефективність використання систем відеоспостереження у пункті пропуску. 2.Визначити функціональні можливості мобільних інспекційних груп. 3. Розробити план розміщення спеціальних засобів контролю у зоні митного контролю. 4. Оцінити взаємодію спеціальних засобів із іншими ТЗМК.	2	Підготувати доповіді на теми 1.Характеристика (опис) національної валюти України. 2.Методика досліджень грошових знаків, цінних паперів і документів на автентичність.	7
Тема 10. Хімічні експрес-аналізатори 1.Типи хімічних експрес-тестів 2.Хімічні реакції які лежать в основі визначення наркотичних і вибухових речовин 3.Обмеження які мають хімічні експрес-аналізатори	2	Хімічні експрес-аналізатори 1.Провести аналіз інструкції до експрес-тесту та визначити алгоритм його використання. 2.Порівняти хімічні тести різних виробників (достовірність, чутливість, швидкість). 3.Визначити обмеження експрес-аналізу в польових умовах. 4.Сформулювати перелік заходів	2	Підготувати доповіді на тему 1. Загальні відомості про наркотичні і психотропні речовини, сильнодіючі лікарські сполуки і їх прекурсори.	6

щодо точності		безпеки при роботі з хімічними реагентами.			
Тема 11. Технічні засоби митного контролю носіїв інформації 1.Цифрові носії інформації які підлягають митному контролю 2.Поверхневий та глибинний аналіз пристроїв 3.Ризики які пов'язані з маніпуляціями носіями інформації	-	Технічні засоби митного контролю носіїв інформації 1.Визначити способи ідентифікації цифрових носіїв у багажі чи транспорті. 2. Проаналізувати методи виявлення прихованої інформації на електронному пристрої. 3.Скласти алгоритм поверхневого та поглибленого огляду ноутбука або телефона. 4.Визначити ризики під час роботи з цифровими носіями.	2	Підготувати доповіді на теми 1.Загальні положення про носії інформації,та їх класифікація. 2.Технічні засоби митного контролю носіїв інформації та її утилізації. 3.Контроль інформації носіїв відеоінформації. 4. Контроль інформації на носіях ЕОМ.	10
Тема 12. Засоби зв'язку та захисту інформації 1.Засоби зв'язку які використовуються митними підрозділами 2.Криптографічний захист інформації	-	Засоби зв'язку та захисту інформації 1.Порівняти можливості різних типів службових радіостанцій. 2.Визначити, які загрози існують для службового радіозв'язку. 3.Розробити схему захисту службової інформації. 4.Проаналізувати роботу систем шифрування та їх значення в митній сфері.	2	Підготувати доповіді на теми 1.Переносні та стаціонарні ультракороткохвильові радіостанції, призначення і будова. 2.Управління радіостанцією, порядок роботи з передавачем та приймачем. 3.Пристрої підслуховування телефонних розмов («жучки»).	8
Тема 13. Засоби технічного забезпечення 1. Технічні засоби які забезпечують організацію огляду 2. Призначення які мають мобільні технічні комплекти 3.Допоміжні засоби які використовують під час огляду транспортних засобів	-	Засоби технічного забезпечення 1.Визначити перелік технічних засобів для організації огляду транспортного засобу. 2.Проаналізувати комплектацію мобільного технічного комплексу. 3.Розробити план розміщення допоміжного обладнання на оглядовому майданчику. 4.Визначити вимоги до енергозабезпечення технічних засобів.	2	Підготувати доповіді на теми 1. Загальна характеристика та класифікація джерел живлення 2. Зарядні пристрої 3. Акумулятори, їх призначення та принципи дії.	8
Тема 14. Ваговимірювальне устаткування 1. Види вагового обладнання яке використовуються в митних підрозділах 2.Особливість вагових комплексів для вантажних автомобілів 3. Порушення яке часто виявляються за допомогою вагових систем	-	Ваговимірювальне устаткування 1.Провести аналіз технічних характеристик вагового комплексу. 2.Розробити алгоритм зважування вантажного автомобіля. 3.Пояснити процедуру калібрування вагів. 4.Визначити типові способи приховування маси вантажу та методи їх виявлення.	2	Підготувати доповіді на теми 1. Класифікація ваговимірювального устаткування 2. Характеристика платформених стаціонарних вагів 3.Характеристика електронних вагів 4. Експлуатація ваговимірювального устаткування	10
Всього	12		28		110

Розділ 5 «Система оцінювання знань студентів»

Таблиця 5 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-7): відвідування занять (7 балів); захист домашнього завдання (7 балів); обговорення матеріалу занять (7 балів); виконання навчальних завдань (7 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); тестування (7 балів); поточна модульна робота (10 балів)	50
Модуль 2 (теми 8-14): відвідування занять (7 балів); захист домашнього завдання (7 балів); обговорення матеріалу занять (7 балів); виконання навчальних завдань (7 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); тестування (7 балів); поточна модульна робота (10 балів)	50
Підсумковий контроль: залік (ПМК)	
Разом	100

Таблиця 5.2 – Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	10
2. Науково-дослідна	Участь у наукових гуртках	10
	Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10

За додаткові види навчальних робіт студент може отримати не більше 30 балів. Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

1. Дейниченко, Г. В. Технічні засоби митного контролю [Текст] : практикум : навч. посібник / Г. В. Дейниченко, Н.О. Афукова, І. В. Золотухіна. – Х. : Світ книг, 2013. – 301 с.
2. Кириченко О.В. Дистанційний курс «Технічні засоби митного контролю». URL: <http://www2.el.puet.edu.ua>.
3. Митна справа : підручник / Н. В. Мережко, П. В. Пашко, О. В. Рождественський ; за ред. П. В. Пашка. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 572 с.
4. Митна справа : підручник / О. П. Гребельник. 4-те вид., оновл. та доповн. Київ : Центр учб. л-ри, 2014. 472 с.

5. Митний кодекс України: Кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
6. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – 5-те вид., перероб. та допов. ; Університет ДФС України. Ірпінь : 2019. 410 с.
7. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування фото-, відеоапаратури під час проведення огляду та переогляду товарів, транспортних засобів: Наказ Державної фіскальної служби України від 03.11.2014 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0237872-14#Text>.
8. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей із застосуванням скануючих систем: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.2021 р. № 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1612-21#Text>.
9. Про затвердження Порядку використання електронних замків з функцією GPS-GSM навігації: Наказ Міністерства фінансів України від 03.12.2012 р. № 1266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2110-12#Text>.
10. Про затвердження Порядку використання, забезпечення та обліку технічних засобів митного контролю в регіональних митницях, митницях: Наказ Держмитслужби України від 20.09.2007 р. № 780. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0780342-07#Text>. Instruments and Tools. World Customs Organization. URL: <http://www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/instruments-and-tools.aspx>.
11. Рамкові стандарти безпеки та полегшення всесвітньої торгівлі (Safe framework of standards 2021 edition): Стандарти Всесвітньої митної організації. – Режим доступу : <http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/instruments-andtools/tools/safe-package/safe-framework-of-standards.pdf?la=en>
12. Про спрощення і гармонізацію митних процедур (The Revised Kyoto Convention) : Міжнародна конвенція (зі змінами). – Режим доступу : http://www.wcoomd.org/Topics/Facilitation/Instrument%20and%20Tools/Conventions/pf_revised_kyoto_conv/Kyoto_New
13. Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту): Постанова Кабміну України від 24.10.2018 №960 (зі змінами). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/960-2018-п>.
14. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова КМ України від 6 березня 2019 р. № 227. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua>
15. Європейський Союз: теорія і практика інтеграції заради успіху: навальний посібник / В. В. Дума, А. В. Боровик, А. В. Матвійчук, В. Ю. Микулець та інші; за заг. ред. А. В. Матвійчука. Рівне: Волин. обереги, 2019. 156 с.
16. Микулець В. Ю. Поняття «цивільний демократичний контроль»: про перспективи залучення у сферу митних відносин України. International scientific innovations in human life. Proceedings of the 3rd International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Manchester, United Kingdom. 2021. Pp. 21–27.
17. Микулець В. Ю. Поняття цивільного демократичного контролю в системі сучасних митних відносин України. Юридичний бюлетень НАУ. 2021. Випуск 19. С. 93–100.
18. Микулець В. Ю. Уніфікація митних технологій як засіб розвитку митної політики Європейського Союзу. Актуальні проблеми юридичної науки та практики в XXI столітті: д 43 матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 16-17 жовтня 2020 року). Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. Рівне : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Ч.2. С. 55–59.
19. Zorina O. Features of customs clearance and control of veterinary drugs moving through the customs borders of Ukraine. Нове українське право . 2022 . No1. С.190-196.
20. Угрин В. (2024). Ефективність роботи митних органів України в умовах воєнного стану. Економічний аналіз: зб. наук. праць. № 3. С. 171–182.
21. Repeat Customer Rate (2024). Geekboard. URL:

<https://www.geckoboard.com/best-practice/kpiexamples/percent-returning-customers/>.

22. Цимбалюк С. Я., Калусенко А. О. *Технічні засоби митного контролю для виявлення контрабанди: сучасний стан та перспективи розвитку* / С. Я. Цимбалюк, А. О. Калусенко // XV Міжнар. наук.-практ. конф. «Трансформація фіскальної політики», 22 листоп. 2024. – Ірпінь : ДПУ, 2024. – Ч. 1. – С. 679–683.

23. Цимбалюк С. Я., Полюхович М. П. *Технічні засоби як база вдосконалення митного контролю контрабанди тютюнових виробів* / С. Я. Цимбалюк, М. П. Полюхович // Трансформація фіскальної політики, 22 листоп. 2024. – Ірпінь : ДПУ, 2024. – Ч. 1. – С. 684–687.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни, яке включає перелік конкретних програмних продуктів: мультимедійних презентацій, програмний засіб «Open Test 2.0».

3. Дистанційний курс в системі дистанційного навчання ПУЕТ.